

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat olicarum partium: proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányüzemekben.

Birtokpolitika és liberalizmus.

Székesfehérvár, dec. 18.

A magyar országgyűlés eddig arról volt híres, hogy tagjai — kivéve a kiveendőket — kitűnően tudtak beszélni. Ma, mintha annyiban javulna a helyzet, hogy a magyar képviselők nemcsak beszélnek, de gondolkognak is.

Baross határozottan gondolkozó és bátor egyéniség.

A magyar parasztság kérdése nem várhat tovább a megoldással. Könyvek jelennek meg „az egyke” címmel, amelyekben a maga kétségbeejtő valóságában tárják fel az egygyermek-rendszer borzalmas pusztítását. A föld egyre jobban aprózódik s egyre jobban megterhelődik. Itt gyors segély, erélyes közbelépés kell, mert különben pusztulunk, veszünk.

Az orvosságot addig nem lehet megtalálni, míg rá nem mutattunk a baj igazi forrására. Ez pedig ott van, hogy a régi bölcs magyar birtokpolitikát kidobtuk az ablakon s ajtókat külföldi behozatali elveknél és behozatali alakzatoknak.

A régi magyar birtokpolitikára legnagyobb rosszakarattal sem lehet ráfogni azt, hogy haladóparti és liberális konyhán

kotyvasztották össze. Annyi azonban tény, hogy megtartotta ezt a földet a magyarság számára. 1848 előtt 950 éven át összesen nem jutott annyi magyar föld idegen kézre, mint jutott a következő 50 éven keresztül. A parasztságunkat pedig a nagy liberalizmus részben koldusbotra, részben Amerikába juttatta. Nem nehéz már most eldönteni, mi ér többet: a magyar föld vagy a liberalizmus? A magyar paraszt megélhetése vagy üres elvek kergetése?

Az egyik a kenyér, a reális valóság, a másik csak levegő, humbug. Naiv ember az, aki humbugoknak felül s éhen hal, mikor megélhetne nyugodtan.

Ugron Gábor a soknál is többet javított a valóságon, amikor azt állította, hogy a függetlenségi pártnak 400 éves hagyománya a liberalizmus. Nagy szerencséje a függetlenségi pártnak, hogy a párt élete — eltekintve a 400 éves múlt költői nagyításától — a liberalizmusra rá kezd rácafolni.

Sajnos, volt olyan idő, a mikor a függetlenségi párt beugrott a liberálisoknak s fiókszabadelvűpártta vedlett át. A mikor a párt üres beszédekért jobban lelkesedett, mint a való élet követelményeiért. Ez az idő szerencsére elmúlt. A

függetlenségi párt kormányra jutva, sokkal komolyabban veszi hivatását, hogysém akármilyen hangzatos beszédnek felüljön, még ha egy Ugron Gábor dörög is reá haragosan.

Pedig néhány évvel ezelőtt Ugron is másképp beszélt. Koldus népet és romlott intelligenciát emlegetett, melyek nem állhatnak meg a nemzeti küzdelemben. Aki nem hunyja be a szemét, az láthatja, hogy a magyar parasztság elzűllését a liberális birtokpolitika okozta. Szakítani kell tehát ezzel a birtokpolitikával radikálisan.

Baross javaslata nem liberális, de ha ennek ellentétét keressük, azt kell rá mondanunk, hogy okos.

Ha a hitbizományoknak jogosultságuk van, akkor nem annyira a nagybirtok körében kell azokat terjeszteni, mint sokkal inkább a parasztok apró birtokain. Nem a jogtanácsosokkal, nagy műveltséggel és forró tőkével felszerelt nagybirtokos szorult rá a hitbizomány intézményében rejülő hathatós védelemre, hanem sokkal inkább a gyöngye, kizsákmányolható, minden importált élődinek kész zsákmányul kínálkozó parasztságra.

Ezt a parasztságot meg kell men-

Mit hoz a kis Jézus?

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Irta: Németh Imre.

Mit hoz majd a kis Jézus? Kérdi a kíváncsi gyermek édesanyjától. Mit hoz a karácsony? Ez a kérdés foglalkoztatja azokat is, kik már régen kinőttek a boldog gyermekorból. Karácsonyra, arra az estére szeretne mindenki újra gyermek lenni. Igen. Mit hoz a kis Jézus a gazdag, felvilágosult XX. századnak?

Hát még ez is vár valamit? Vár, reményeket táplál, de azok megvalósulásában hinni nem tud. De ugyan mire volna szüksége korunknak? Minek a hijával van még? Hiszen boldog ő! Gőz, villany a paripája. Nyugodtan félreterheti fáradságos szerszámaikat, a gépek mindent finomul elvégeznek. Mit várhatna egy „tehetetlen kisdedtől,” ki úgy bánik a természet titkos erőivel, mint a gyermek a kezés bárányával. Mit keresne a mi felvilágosodott korunk ott, hol az asszisi Ferenc-korabeli emberek az ő egyszerűségükben jól érezték magukat! A kultúra és művelődés századát ugyan mi vonhatná: ahhoz az ütött-kopott Betlehemhez? Barlang, jászol, éj, tél, egy síró-rívó kis teremts, no ez izlésével nem egyezik!

Ki fényes felhőkarcoló palotákban lakik, gyönyörködhetik-e a nyomoruságos barlangban? Lekötheti-e figyelmét a bárdolatlan jászol, az alomszalma, kit ipari műemlékek környeznek?! Villanyhoz szokott szemét bántja a sötétség. Jó izlése nem engedi meg, hogy betegye oda a lábát, honnét a szegénység kiált kifelé. Ókor, számár, pólyák . . . finom lelkét sértik . . .

Megértheti-e az az angyalok énekét: Dicsőség Istennek . . . békesség embernek, kinek fülében Bachus-nóták s „Inség s nyomor velünk” hangjai csöngenek? Hogy toprongyos, nyomorban élő pászt-r-emberek nem forradalmi dalokat énekelnek, nem mutogatják öklüket, hanem összetett kézzel imádkoznak, no ez érthetetlen előtte! Mit keresne a XX. század Betlehemben? Hiszen nincs meg az összekötő kapocs. Betlehem a szegény, elhagyatott, de megelégedett lelkek otthona. Századunk a szenvedő, elégedetlen emberiség forrongó tábora. Betlehemben békét hirdetnek és békét élveznek. A mi emberek a béke áldását nem ismerik. Két ellenlábás tábor áll egymással szemben.

Ez a XX. század képe. Jólétözött és elrongyosodott emberek harca, kielégíthetlen igények léges küzdelme.

Beteg a XX. század. Beteg a teste, a nyomor elelőtlentette, kiégette mint a tűz a

kemencét. A test betegségét csak fukozza a lélek betegsége. Gyenge test, fásult lélek, mit lehet tőlük várni?

Mit hoztál kis Jézus ennek a beteg társadalomnak? Van-e bajára orvosság? Baját úgy hívják, hogy szocializmus. Kisded Jézus van-e erre gyógyító balzsamod? Bölcsődalokat, a lelki béke énekét megértheti-e a két hadilábon álló tábor? Szólj ehhez a századhoz is. Békeolajodból csöpögtes pár cseppet a mai társadalom nyikorgó tengelyére, hadd ismerjék meg az emberek a társadalmi béke jótékony hatását.

Tégy félre, XX. század, minden előítéletet; siess a jászolhoz; ott a te orvosod. Szegények és gazdagok, halljátok mit mond a kisded! Ertesetek a gyermekírásból!

Tanuljátok meg: „Boldogok a lelki szegények.” Ne értsetek félre! Nem az elkieseredett, verbenforgó szemmel s ökölbeszorított kézzel járó-kelő nyomorgókat nevezi ő boldogoknak. Nem azokat, kiket egy-egy jobbruhá: ember látása irigységgel tölt el. Nem. Ezek nem boldogok. Aki másnak káran, vesztén akar egy falat kenyérhez jutni, az nem lehet boldog, mert kenyérhez vér tapad. Igen boldog az a szegény, kit a nyomoruság nem vett le a lábáról, kiben nyomoruságánál szegénységénél csak a hit, az Istenben vetett bizalom na-

Nyakkendő különlegesség. Triko árak! Sárcipők!	KALAP, NYAKKENDŐ. FALVAY FERENC KALAP, NYAKKENDŐ.		I pár bélelt uri bőrkesztyű 85 kr.
	FEHÉRNEMŰ-RAKTÁRA KOSSUTH-UTCA		
	OLCSÓ ÁRAK!		
	Izleses Karácsonyi ajándéktárgyak és választékban!		

Mai lapunk 6 oldal.

00000699

tenünk akkor is, ha a multakból ránk maradt egész liberális lomot kivetjük is a törvénytárból. Így legalább kettő lesz a haszon: megmentjük a magyar állam hatalmas izomzatát, parasztságunkat s meg szabadulunk egy régi, ostoba copftól, a liberalizmustól.

Ezzel a Baross-féle javaslatlall foglalozzák a koalíció és a függetlenségi párt. Mindenesetre sokkal hasznosabb lesz az országra és sokkal okosabb is lesz, mintha Kossuth Ferenc még egynehány, a legutóbbihoz hasonló, bizalmas levéllel csinál háborút a béke örömére.

UJDONSÁGOK.

Székesfehérvár, dec. 18.

Borzalmas gyilkosság.

— *Rémregény a pusztán.* —

A mult hét péntekén, e hó 14-én délután borzalmas gyilkosság történt a fejérmegyei Gárdonyhoz tartozó Pillitz-tanyán. A gyilkosság a maga részleteiben a legsötétebb bűnügyi krónikában is ritkítja párját.

A megrázó bűntény részleteiről a következőkben számol be tudósítónk:

Faddi János és Elek Ferenc Pillitz-tanyai mezőőrök, akik nem messze a tanyától közös lakással bírtak, december elseje óta állandó civakodásban éltek amiatt, hogy Faddit, aki a tanyáról fát lopott és azt eladta, Elek feljelentése folytán elbocsátották szolgálatából. Faddi rémes bosszút forralt Elek ellen, amit e hó 12-én délután végre is hajtott.

Elek szokása szerint a délutáni órákban hazafelé tartott a mezőről. Faddi mintegy háromszáz lépésnyire a közös lakástól, már egész délután leste és amikor megpillantotta a haza igyekvő embert, utját állta. A két ember között szóváltás támadt, miközben Elek azt találta mondani Faddinak, hogy új helyén, ahova szolgálatba fog menni, szintén „befűt neki.” E mondással eldőltek Elek sorsa. Faddi a kezében levő bottal úgy vágta fejbe a szerencsétlen embert, hogy az holtan összerogyott. A gyilkos áldozatá-

gyobb. Ezek boldogok, mert ámbár könnyel és verítékekkel áztatott kenyérről csillapítsák is éhségüket, de tesülettől szerették.

Ne értsétek félre! Nem a tunya, dologkerülő, szegényeket kiáltja ki boldognak, sem azokat, kik saját hibájukból jutottak a koldusbothoz. Nem ezek a boldog szegények. Ezek fejére kemény ítéletet olvas az apostol. Ki nem dolgozik, ne is egyék.

Nem is azok az irigylendő, boldog lelkek, kiknek szemében a munkakedv is időtöltés, kiknek többit jövődélmez a kedvtelés mint másoknak az önfeláldozás. Nem azok a boldogok, kik Voltaire-ral azt mondhatják: „A munka az én Istenem;” de azok sem, kik átkozódva poklot látnak a munkában, hanem azok, kik fáradoznak, mert emberi méltóságuk és a hit kívánja tőlük. Ezek a boldog szegények.

Gazdagok, hozzátok is van egy-két szava a jászolban fekvő kisdédnek.

Az a kiáltó szegénység, melyben látjátok, vadlökent lép fel ellenetek. Mintha csak ezen szavakat mondaná: Hozzatok jöjtem, de ti ajtót mutattatok. Esekdeltem, de nem értettetek meg kérő szavamot. Ne gondoljátok, hogy csak velem tetetek így! 1906 év mult el azóta, s ti még mindig a régi köszívűtek vagytok.

Míg milliók fáznak és éheznek, azalatt ti pazar lakomát rendeztek. A szegény, nyomorult Lázár még most is ott ül ajtótok előtt s ti részvétlenül haladtok el mellette. Nem értitek a szegény kérő szavát. Muci paripára, a kormos cicára és a pincsi kutyára rápazaroltjátok azt, mivel embertársaitoknak tartoztok. Állatvédő egyesületeket alapítottok, pedig de sok szegény imádkozik a mindennapi kenyérért és még többen vannak azok, kik nyomorúságukban keserű átkokra fakadnak.

nak hulláját egy kazalban rejtette el, azután Elek lakására ment. Itt a meggyilkoltak nyolcéves kis lányát egy székkel agyba-főbe verte, az elájtott gyermeket az ágyra dobta és rázártta az ajtót. Most visszament a hullához, azt vállára vette és a lakáshoz hozta. Időközben a kis Elek Katica az ajulásból magához térve, az ablakon keresztül elmenekült és a három kilométernyire fekvő Gárdony községbe futott.

Amikor a gyilkos vállán áldozatának hullájával visszatért és a gyermeket nem találta a lakásban, keresésére indult, de az esti szürkületben nem láthatta, hogy az merre menekül. A sikertelen keresés után Faddi visszatért a lakásba, a hullát vadállati kegyelenséggel feldarabolta, majd a kenyérsütő kemencében tüzet rakva elégette. Az elszenesedett, de egészen el nem égett hullarészeket aztán a lakástól mintegy háromszáz lépésnyire elföldelte. A kis leány Gárdonyban összetalálkozott Mészáros Lajos csendőrszervezővel, akinek gyanusnak tűnt fel a gyermek véres arca. Az őrszervező kérdésére, hogy ki bántotta, a kis leány elmondotta, hogy Faddi támadt rá minden ok nélkül. Mészáros csendőrszervező erre előállította Faddit, aki mindent törődelmesen bevallott.

A csendőrség értesítésére Székesfehérvárról Siposs Sándor vizsgálóbíró, Krotkovszky Imre törvényszéki aljegyző és Herz Oszkár dr. törvényszéki orvos kiszálltak a helyszínen. Elek elöltelt tetemet lácsattak. Az egész testből csak a mellkasnak egy része maradt meg, a többi elégett a kemencében.

A gyilkost a csendőrök tegnap beszállították a királyi ügyészség fogházába.

— **(Királyi kihallgatáson.)** *Nadasdy* Tamás gróf kamarás hétfőn a budai várban adott általános kihallgatás alkalmából a király elé járult audienciára.

— **(Prohászka püspök konferenciáj.)** Vasárnap este kezdette meg *Prohászka* Ottokár dr. székesfehérvári megyéspüspök konferencia-beszédeit a város intelligens férfiközönsége számára. A főpásztor ezuttal tudvalevőleg a Szent István-teremben tartja beszédeit esti 6 órakor. A hatalmas terem egészen megtelik estéről-estére s a hallgatóság soraiban a városi értelmiség minden rétege képviselve van. Ifjak és öregek, katonák, papok és civilek, katolikusok, akatolikusok és nemkeresztények is. Alábbiakban amolyan vázlat-

S ha azután az elkezeredett szegénység sem tudja magát türtöztetni és ellenetek fordul, ezen ne csudálkozzatok!

De nem folytatom tovább! Nem védő- és vádlóbeszédet akarok tartani. A jászol nem itélőszék, a szeretet, a béke bölcsője az. Az anyagi seregek békét, szeretetet hirdetnek. Békét a két ellentétes tábornak is.

Tanuljátok meg egymást becsülni, mert hiszen e ki szolgál is olyan jó, mint a ki fizet. Ne tekintsd a munkást lelketlen gépnek, mert az is ember, mint te. Isten képmása, mint te. Ne légy igazságtalan, méltánytalan, mert a megérdemelt berébe kiált. Elved legyen, hogy a mit nem akarsz magadnak, azt ne tedd másnak.

Lobogjon, lángoljon a felebaráti szeretet; járja át a két tábor szívét és olvassa fel az elfogultság, a szertelenség jegét.

A XX. század, szocializmus jegyében született század, ez legyen a karácsonyi ajándékod. Mit hozzon a kis Jézus a XX. századnak: Beteg testének, fáradt lelkének mi lesz a gyógyító balzsama? Mi lenne más, mint gyakorlatosa annak a magasatos erkölcsstannak, melynek mestere, tanítója most leendő eljövendő Betlehembe. Egyedül csak a kisdéd van hivata a nagy életkérdés megoldására. Jöjj tehát és térdelj le előtte te vérző társadalom! Hidd el, hogy a kisdéd békét adhat és a legjobb buzával elégítheti ki fiaidat.

Hozd el kis Jézus, miért annyira esedezünk, a te országodnak, királyságodnak, édes nyugalmát, hogy a gépek zakatolása közt is halljuk és érezzük: „Békesség legyen a földön a jóakaratu embereknek...”

félét igyekszünk egybeállítani a püspök magasán szárnyaló beszédei nyomán, amelyekkel rányitott az ő nagy lelkének csodálatos mélységeire.

— Vasárnap este a püspök a lélek létezéséről beszélt mélységes filozófiával és költői szárnyalással. Először az öntudat tényére utalva érdekes tapasztalati tényeket sorolt föl, melyeket sem kétségbe vonni, sem anyagi erőkből megmagyarázni nem lehet. Hivatkozott a londoni, berlini, és milánói pszichológiai társulatok kutatásainak eredményeire, elsősorú tudományos tekintélyek nyilatkozataira, mindezek valamint a népek közmegegyőződése fényes bizonyosságot tesznek a lélek létezéséről. Kimutatta azután, hogy becsület, haza, erkölcs köztüres fogalmak lélek nélkül. Aki tagadja a lélek halhatatlanságát azt a logika vaskövetkezetessége okvetlenül Nietzsche korlátlan önzéséhez vezet.

Hétfőn, a második estén a főpásztor a lélek harmonikus életéről szólott. Ez a harmonikus élet az Isten nyomain jár. Ertelem, érzelm, akarat — a lélek megnyilatkozásai. Ne csak a kétszerkettővel, ne kizárólag az érzellemmel dolgozzunk az életben. Ha így tennénk, hasonlókká válnánk az egyszerű sashoz, amely a földön kénytelen vergődni. Dolgozzunk észsel és szívvel. Inspirált, zseniális észsel. Mert a szív sugalmazza a tudományos munkát is. Tévedés azt mondani, a szív munkája asszonyoknak s gyerekeknek való. A szív munkája az, amely fogékonnyá tesz bennünket nagy kultureszmék iránt. Régi kultureszme a szabadság. De micsoda fonákosságok ezek: szabadság és rab-szolgák a klasszikus korban, szabadság és jobbágyok a középkorban, szabadság és kirekesztő politikai sáncok a modern korban. Régi kultureszme az egyenlőség. De gondoljuk el az egyenlőséget a cézároknak, a renesszánsz, a nagy forradalom korában s a 48-as idők zónájában s most a szociális forrongásban. Pedig lesz még új, jobb világ a tisztult szívek világa, amely ezeket az eszméket a maguk tökéletes szépségében ragyogtatja. A szív serkent minket, hogy különösen önmagunkra legyünk tekintettel s fejlesszük ki magunkban a belső tőkely erőit, hogy hinni, remélni, szeretni tudjunk. A hitnélkül való modern ember, mintha márványt faragna. Lehet, hogy lesz belőle Akropolisz, Péter-bazilikája, kölni dóm, Mózes, Dávid, vagy Madonna. Nagyobb művész az, aki maga magát tudja tökéletes, harmonikus lélekki kialakítani.

Ma este 6 órakor tartja az utolsó beszédét a püspök az adventi konferenciákon.

— **(Kegyes adomány.)** Gróf *Zichy* Nep. János ő méltósága Nagyhantostól a székesfehérvári egyházmegyei tanító testület tápintézete javára 50, azaz ötven koronát volt kegyes adományozni, mely nagylelkű adományért ez uton is halás köszönetet mond *Krencz* Ignác apátkanonok, egyházmegyei tanfelügyelő.

— **(Gyászrovat.)** *Neprosz* István városi javadalmi ügynök e hó 16-án vasárnap reggel hosszas szenvedés után, a halálókiok szentségével ellátva élte 63-ik évében elhunyt. Az elhunyt, kiben *Kéri* Ferenc nagyperkáti plebános, valamint *Kéri* István törvényszéki joggyakornok édesatyjukat gyászolják, köztiszteletben álló, érdemes tagja volt a városi polgárságnak. Tegnap, hétfőn délután temették hozzátartozóinak, a széleskörű rokonságnak s barátainak nagyszámu részvételével. A temetési szertartást *K. Horváth* István végezte segédlettel. A temetésen megjelent *Mohay* Lajos pénzügyi tanácsos, valamint *Zalai* Mihály főgimnáziumi igazgató is, ugyszintén képviselve volt a királyi járásbírósa, a városi fogyasztási adóhivatal és az ipartestület.

— **(Baleset a szinpadon.)** *Tábori* Frida, a szintársulat primadonnája szombaton este, a Berger Zsiga előadása után hirtelen rosszul lett, úgy hogy eszméletlenül összeszesett. A primadonnának a mentők nyujtották az első segélyt.

— **(A vármegyei választók száma.)** A vármegye központi választómánya a napokban tartott ülésén a vármegyei választók számát az országgyűlési képviselőt választó kerületek szerint a következőleg állapította meg:

bodajki kerület	2619
csákvári	2319
rácalmási	3070
sárkereszturi kerület	3179
váli kerület	2461

Összesen 13648

— (Uj postai blanketták.) A székesfehérvári posta- és táviróhivatal a posta- és táviró-vezérigazgatóság intézkedése folytán a következő figyelmeztetés közlésére kérte föl lapunkat:

A m. kir. posta- és táviróhivatalok postautalványokat és táviratokat 1907. évi január hó elsejétől csakis oly utalvány- és illetve távirati őrlapokon fogadhatnak el, amelyeken az őrlap ára (a nemzetközi forgalomban használatos sárga színű utalványlap kivételével) értékteljesítéssel van jelezve. — A régi — tehát értékteljesítéssel nem látott — utalvány- és illetve távirati őrlapok (a nemzetközi utalványlap kivételével) 1907. évi január hó elsejétől bezárólag 31-ig a posta- és táviróhivataloknál értéklevonás nélkül új kiadási őrlapokkal cserélhetők be.

— (Tolvaj cselédleány.) Rendőrségünk a budapesti rendőrség megkeresésére letartóztatta Trummer Katalin 35 éves cselédleányt, aki Budapestben szolgálván gazdájától ruhaneműket és pénzt lopott. A tolvaj cselédet Budapestre viszik.

— (Svájc a kőbircigányok ellen.) Székesfehérvár és Fejérmegyét nem hagyhatja könnyösen az az egyébként kisebb jelentőségű hivatalos értesítése a Máz. igazgatóságának, amely szerint a svájci szövetségi tanács az összes svájci szállítási vállalatoknak megtiltotta a csoportokban utazó vándorairogányok és a tulajdonukat képező tárgyak szállítását. A magyar királyi államvasutak igazgatósága ennél fogva utasította érdekl. állomásait, hogy a cigányok ily utazásokhoz közvetlenül menetjegyek kiadását megtagadják. Annyi vigasza tehát van már most a kárvallozt közönségnek, hogy a lopások, rablások zsákmányát a fejérmegyei sajtó állandó rovatának kellemetlen bűnügyi híralányai ezután nem vihelik el a harminckét levélű kártya hazájába. Csak már egyszer annak is meg lehetne valahogy találni a módját, hogy egyáltalán ne is lophasanak, ne kujtoroghassanak. Ennek a rébusznak azonban sajnos egyelőre legalább is annyi időt kell előirányoznunk a megfektetésére, mint például a kormányozható léghajónak. Svájcnak hiszen könnyű, egyszerűen kitiltja a sok nagyidait cökmökostul. Bezzeg nehéz Magyarországnak, Székesfehérvárnak és Fejérmegyének. Hiszen a derék férfiak kemény per centjét nehéz százaléka magyar honos, fejérmegyei, vagy székesfehérvári illetőségű.

— (Falopás.) Palló Juli és Zolyomi Mihályné bérésasszonyok Minich Samu szelyemmajori bérlo kárára, tüzelőfát loptak és azt eladták. feljelentették őket a királyi járás bíróságnál.

— Bauer Antal Zsigmond okleveles tánc-tanító tisztelettel tudatja a nagydídemű közönséggel, hogy a második táncanfolyamra a beiratkozások megkezdődtek. A második tanfolyam december 10-én veszi kezdetét. Beiratkozni lehet a tánc-tanító lakásán, Szent István-utca 11. sz., I. e. Különös figyelembe ajánljatik a *doszon-oktatás*. Diákok tanfolyama délután 5 óratól 7 óráig, felnőttek est 8 óratól 10-ig.

— Szigeti fényképezési és festészeti műintézet Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. Nagyításokat bármely kis fénykép vagy természet után aquarell, platin, vagy olaj kivitelben. Elsőrangú munkáért szavatol Szigeti.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Berger Zsiga. Gurul a társulat a fura izlésű publikum tapsai között — szinte kényszeredetten — a tingli-tangli felé. A komolyabb műfajokra — igaz, hogy nem a legszerencsésebben válogatják össze az ilyen irányú darabokat — borzalmasan üres ház ásit. Lám ezt a szánalmas hülyeséget zsufozt nézőtér fogadta szombaton s vasárnap. Végre is, nincs mit disputálni a gusz-tusokról. Meséje az nincs az ugynevezett bohózatnak. Gerinc nélkül, egyáltalán minden legcsekélyebb összefüggés nélkül izegnek-mozognak a darab részei. Bornirtságok halmaza tárul elénk s tarkaszinpadit trükkök családja reflektora borítja őket kuriózus fénybe. Zsidó zsgaron, bankárélcok,

vigécek és magánhivatalnokok rossz szójátékai, színes harisnyák, bokorugró, pörge szoknyák, teszhez álló trikó, feszülő lábíkrák, ruganyos bokák, zagyva románok és keringők, tiltott házasságiötés, ezek és hasonló jók a darab szánalmas deszkabodé struktúrájának ingatag pillérei. Szóval a már nem ismeretlen külteki orfeum-sablon.

Röhögni, nohát azt lehetett, kvantum százisz. És hát a publikum élt is az alkalmal. Csak ugy hnnbálózott a ház. A szereplők a telt helyek s a hálás közönség láttára pompás kedvvel dolgoztak. Ritkájó együttes játékot nyújtottak *Scalkai, Batori*, a címszerepben *Szigeti, Déri* és *Bérci* jobb darabhoz méltó ambícióit vittek kerekded játékkukba. A női szereplők, akiknek a cabaretben kívül voltaképp igen kevés dolguk akadt, szintén igyekeztek. *Gerőfi, Fekete Irén, Beleznai, Tábóri* mind jók voltak. — *cy.*

* **Léti ezredesei.** Meggyőződésünk, és úgy is van, hogy ezt a nem túlságosan kiélezett bohózatot szédületes túlzások nélkül is el lehet játszani. A hétfő-esti zónaelőadás szereplői nyilván nincsenek ezen avéleményens másként okoskodnak. Mintha porondon képelték volna magukat nem a deszkákön. Áll ez első sorban Tábóri, aki ezuttal igazán megfelelő szerepben mutatkozott be brettli-dívának s aki a Fregoli jelenetben bohócosztímében a földön hempergett. De áll *Batori* piskótakirályos skótezerdesére is, aki mérőföldcsimás léptekkel rohant keresztül a j izlés határain. Az izléstelenség pedig ragadós betegség. Otsap a többi partnerrra is. Kiemeljük mégis *Szigeti* játékát és *Fekete Irénét*. Ők az arany középutat meglehetősen szem előtt tartották. *Tombor*-né szokatlanul nyugodtan s jól játszott. *Hogy Magasnak* mi jutott eszébe, mikor az indiai rája szerepére vállalkozott, igazán nem tudjuk. — Az előadást tömött széksorok nézték. (h. l.)

* **Irodalmi est.** A Fejérmegyei Irodalmi és Közművelődési Egyesület estélye fővárosi írók részvételével szombaton, e hó 15-én folyt le. Az est budapesti szereplőit, *Berczik* Arpád miniszteri tanácsost, *Váradit* Antal dr. t, a Színészakadémia igazgatóját, ugyszintén *Lampérth* Gézát, a Petőfi Társaság tagját megérkezésükkor a pályaudvaron *Szűts* Jenő alispán és *Havranck* József polgármester fogadták. Az írók székesfehérvári időzések alatt a ciszterciák rendházának voltak szívesen látott vendégei. Az irodalmi estély a Magyar Királyi szálló disztermében folyt le. — Elsőnek *Váradit* Antal lépett a dobogóra s két határos költeményét adta elő. Utána *Havas* Gáborné aratot zajos sikert művészi zongorajátékával majd általános érdeklődés közepette *Berczik* Arpád miniszteri tanácsos ült a fölolvásó-asztalhoz s az *En magyar népcim* címmel mindvégig igen érdekes, tanulságos fölolvásást tartott. *Tomu* Béla hegedűművész száma után *Lampérth* Géza, a Petőfi-Társaság tagja olvasta föl néhány kedves költeményét. Végül *Váradit* Antal a székesfehérvári színészet történetéből mondott el néhány érdekes és mulatságos adatot.

Az est mindenestre nagyobb közönséget látott volna, ha — mint erre idejében rámutattunk — alkalmas időben rendezik, nem pedig java ádventben, jóformán karácsony hetében, *táncal* egy per eminenciam keresztény városban. Bankett ugyan volt a szép estély után, de a táncnak bizony fiaskó lett a vége. Denikve, sorsát senki, semmi el nem kerülheti.

Felelős szerkesztő: Dr. HELVEY LAJOS.

Érdekes per.

Klaucz dr. — Reinprecht Antal.

Régen ismerjük az úgy minden részletét s szándékosan nem óhajtottuk ismertetni. A székesfehérvári egyházmegyét közelről érdekli s mi nem akartuk — épen a közvelelőn érdekelt dr. *Klaucz* György kérésére — a nagy nyilvánosság előtt szőnyegre hozni. Az újabb fejlemények azonban annyira érdekesek, hogy úgy látszik, mintha itt sok embernek a bicskaja akarna beletörni. S most már nemcsak bennünket fehérváriakat és fejérmegyeieket, hanem a veszprémieket is szorosán érdekli.

Reinprecht Antalról van szó, a veszprém püspök jószágkormányzójáról. Tudvalevő dolog, hogy Reinprecht unokaöccse volt a b. e. Steiner Fülöp püspöknek s mint ilyen két, három hónapokint át szokott rándulni megyénkbe s a püspöki uradalom két gazdatisztjét némi utbaigazításokkal látta el, illetőleg felülvizsgálta. Mi akik ismertük a helyzetet, mindnyájan úgy tudtuk, hogy Reinprecht ur az ő nagylelkű, jószágos, de annál szegényebb püspök rokonának szíveséget tett.

Fordultak azonban az idők. Meghalt a jó püspök és megváltoztak az emberek. Mikor a leltárt megállapították, — hogy, hogy nem — de kitűnt, hogy a takarékos püspöknek 80 ezer korona értékű hagyatéka maradt. Ez volt az egyik meglepetés. A másik pedig az, hogy Reinprecht Antal kijelentette, hogy ő nem szíveséget gyakorolt püspöki nagybátyjával, amikor jószágai fölött felügyeletet gyakorolt, hanem mindezt illő honorárium ellenében cselekedte. Evi 2000 koronát, vagyis 21 ezer koronát követelt. S mivel a hagyatéka három részre oszlott: egy rész a kincstáré, a második az egyházné, a harmadik a rokonoké — a sajátját, illetőleg a rokoni részt nem, hanem a kincstárt, valamint az egyházmegyey alapot és a székesegyházat beporította 14 ezer korona jószágkormányzói fizetésért és annak járulékaért. Több tanut kihajlítottak, köztük *Bunaala* Mihály nagyváradi kanonokot, Steiner püspök belső barátját. A koronatanu *Klaucz* György dr. volt, aki *eski alatt* vallotta, hogy a püspöknek csak az volt az alkalmazottja, aki kinevezési okmányt kapott s akinek neve a d. táblázatban felsorolva van. Vallotta, hogy a püspök a jószágkormányzó kész fáradozásait és kiadásait néhány száz forinttal szokta évenként honorálni. Vallotta azt is, hogy Steiner püspök bemutatva Reinprecht Antalt Schlauch bíborosnak, így szolt:

— Unokaöcsém, aki szíveségből a jószágaimra is felügyel.

Reinprecht Antal a tanuvalomások alapján elvesztette a pert és hamarosan néhány ezer korona perköltségben is elmarasztalattott.

Az ügy felebbezés folytán a királyi tábla elé került s Reinprecht az újabb ítélet elé akarván vágni, egy levelet szerkesztett, amelyben szinte szemmelátható dühel tombol az ítélet miatt s nem kevesebbről vádolja *Klaucz* drt, mint hogy hamisan tanuskodott és hamisan esküdött. Irja pedig ezeket:

„Nagyságod tanuvalomása annyira el-lenkezik a valóval s oly látó lelkiismeretec vall, mely meg a műveletlen embernél is nehéz feltételezni, annál kevésbé egy tanult, művelt embernél és hozzá papnál!... Midőn ezt tudomására hozom, lelkiismereti és becsületbeli kötelezése a kir. törvényeséknél vallomásának helyreigazítását követelni.”

Egyebekben pedig letagadott mindent s olyan érdemeket tulajdonított magának, amelyeknek valótlansága mindenki előtt ismeretes.

Természetes, hogy *Klaucz* György dr. becsületsértési és rágalmazási pert akasztott nyakába. Sőt ugyanezt tette *Szabady* József dr. is, akit Reinprecht elvakult dühében szintén nem áttalott megsérteni.

Ugy *Klaucz* dr., valamint *Szabady* dr. lojalis, uri és mindenekelőtt keresztényi álláspontra helyezkedtek. Kijelentették, hogy szemük előtt a nagy Steiner püspök szelleme lebeg. Követték eddig s követni óhajtják a jelen esetben is. Megelegetésnek mindketten azzal, ha Reinprecht sértő állításait visszavonja és bocsánatot kér, illetőleg visszavonja sértéseit mindazok előtt, akik előtt — levélét elküldve — a sértést elkövette. Reinprecht *Szabady* dr.-ra vonatkozólag megadta a kívánt elégtételt, *Klaucz* dr.-ra vonatkozólag azonban fentartotta az irrotakat:

Kenessey László kir. aljárásbíró a tények alapján *Reinprecht* Antalt *Klaucz* György dr., püspöki irodaiigazgató ellen elkövetett rágalmazás és becsületsértés vétségében bűnösnek mondotta ki és ezért 2 heti fogházra és 60 napra átváltoztatható 600 kor. pénzbírságra ítélte.

Az elítelt természetesen felebbezett, hogy azonban a vesztes csak ő maradhat, egészen természetes. Reinprecht Antalnak aligha sikerült a maga készítette csapadób kimenekülni. S méltán elvárhatja az igazságos közvélemény, az egyház tekintélye, hogy egy ilyen ember ne foglal

hasson el az egyháziak körül olyan bizalmi állást, a kiknek tekintélyét lábbal tiporni akarta.

Érdekes az a megjegyzés, a melyet a *Leszprémi Ellenőr* a csunya ügyszó füz. Legutóbbi lapjában ezeket mondja:

„Szóva kell tennünk a dolgot akkor, mikor az érdekelt egyén a püspökségnél elfoglalt, nagy hatáskörrel felruházott bizalmi állásának súlyával, a közéletben egy bizonyos pozíciót nyert el s a közügyek intézésében bizonyos befolyásra tett szert.

Mert az ügynek lefolyása s illetve végeredménye közvetve bár, de a mondott vonatkozásoknál fogva, — mindnyájunkat érint és érdekel s abból a következményeket nemcsak a legérdekeltőbb fél fogja kétségtelenül levonni. Ami, ha az ügy a most hozott 1-ső bírósági ítélet értelmében nyer végbevezést, — egyebekben kívül, azt mindenesetre fogja eredményezni, hogy a közélet egyik tevékeny szereplőjét elvesztjük.

A dolog kétségtelenül igen kinos hatást kelt. És pedig nagyon indokoltan.

Egy egyházi főúr főhivatalnok s egyszerűsmd bizalmasa, megvoldja a másik egyházi ur bizalmását, aki amellet magasrangú egyházi személy is, — olyan büntetendő cselekmény elkövetésével: — a hamis eskü alatt tett hamis tanuskodással, — amely a köznép rétegeiben is csak az istentől elrugaszkodott vallástalan sörredéknél szokott előfordulni. Megvoldja olyan eszköznek, — egy céltatosan terjesztett röpiratnak igénybevételével — amely a szeméreméret hiányában szenvedő századvégi iránynak az eszköze s amely szennyez, anélkül, hogy orvosolna. Mert az orvoslásnak törvényes és korrekt formája, a hamis tanusítás miatti feljelentés lett volna.

Viszont a másik egyházi főúrnak magas papi méltóságot viselő bizalmasa, rágalmozás miatt keres elégtételt a bíróságnál, a röpirat szerzőjével szemben. Vagyis oly büntetendő cselekmény miatt, melyre a törvény paragrafusai — elég helytelien — enyhébb büntetést szabnak mint azokra, melyek testi sérelem, vagy anyagi kár okozásával fejeztek be, — de annak lelkiismereti, erkölcsi és társadalmi szempontból, alacsonyabb fokon állónak jelentkeznek, — kivált olyan terhelt részéről, aki a társadalmi életnek már egy magasabb tiszteletet és tekintélyt követelő fokán áll.

És ha hozzátesszük, hogy mindez néhány ezer, vagy mondjuk tízezer korona követelés elnyerésének érdekében, vagy ugyanannyi ezer korona elvesztésétől való megmenekülésének érdekében történik, — akkor igazán csodálkozunk kell az önmérséklet és körültekintés hiányán; a szenvedélyesség és hatalmaskodás féktelenségén, melynek korlátozását pedig az állás által feltételezett műveltség megkövetelne.

Becsületbeli sérelemnél inkább értenők a fékevesztett haragot, amely túlszaporít az illemtövelemények által megszabott korlátokon. Ily esetben a közvélemény elnézése is igen messzemenő szokott lenni, s kell is, hogy az legyen, mert a törvény selejtes intézkedései által kellő módon meg nem védett becsület érdekében — sajnos — még az önbíráskodásra is kényszerül a sértett, — aminek néha túlhajtott formái sem gyakorolnak azonban visszás hatást a közönségre, — mint ahogy viszont nagyon is visszás hatást eredményez az, ha két distingválta tagja a művelt társaságnak, anyagi okok miatt hentergeti egymást a sárban.

Ez a hatás elfejezhetetlenül és reperálhatatlanul megmarad mindig, tehát a jelen esetben is. Meg ha később igaz is lesz annak, akit most a bírói ítélet sújtott. Annál inkább akkor, ha nem lesz igaz. Még ha a jóhiszeműség — amit mi sem akarunk megtagadni — koncedálva lesz is a javára.

Ez az egyik része a dolognak. A másik nem kevésbé kinos ennél. *Benkő Károly dr.*, Veszprém városi képviselő ugyanis a következő interpellációt terjesztette be a városi hatóságokhoz:

1. *Igaz-e az, hogy a székesfehérvári kir. büntető járásbíró 1906. évi október hó folyamán a tekintetes városi hatóságok megkezesését intézett Reinprecht Antal püspökségi főszékesfőnököz vagyoni és erkölcsi bizonyítvány kiállítására és átküldésére tárgyában?*

2. *Igaz-e, hogy a tekintetes városi hatóság Reinprecht Antalt olyan vagyoni és er-*

kölcsi bizonyítványt állított ki, amely szerint magaviselete kifogástalan, példaszervi, büntetve nem volt és vagyona 200,000 korona?

3. *Tud-e arról a tekintetes városi hatóság, hogy ezen erkölcsi és vagyoni bizonyítvány tartalmilag létezően alapszik, amennyiben nevezett Reinprecht Antal a városi közönség közfelfogása szerint veszedő lemeszelt, összeférhetetlen, úgy a köz- mint a magánbékét veszélyeztetli, amennyiben továbbá úgy becsületsértésért, mint párbaj vétségéért már büntetve volt, bünteléseit kiállotta és hogy vagyona, földbirtokában, értékpapirokban, lakarekbelteiben, készpénzben és egyéb ingóságokban 5,000,000 koronára rug?*

4. *Hajlandó-e tekintetes városi hatóság mindezen tények valóságának és a tiszta igazság megállapíthatósága végett hivatalos nyomozatot és vizsgálatot elrendelni?*

5. *A hivatalos nyomozat és vizsgálat befejezése után pedig hajlandó-e a tekintetes városi hatóság a valóságának és az igazságnak megfelelő erkölcsi és vagyoni bizonyítványt küldeni a székesfehérvári kir. büntető járásbíróhoz Reinprecht Antal vagyoni és erkölcsi állapotáról?*

A dolog valóban meglepő! Miként állíthatott ki Veszprém város hatósága — egy tekintélyes ügyvéd, képviselő interpellációja alapján — oly erkölcsi bizonyítványt, amely a valósággal ellentézik. Vajon nem kell tudni Veszprém városában, hogy Reinprecht Antalt becsületsértésért immár elítélték (a párbaj vétségéről nem szólnak)? Hiszen ez nagyon is súlyosbító körülmény lett volna Reinprecht Antalra nézve az újabb becsületsértési és rágalmozási perben. Csak nem akar Veszprém város hatósága illetéktelen és igazságtalan módon hóna alá nyulni Reinprecht Antalnak? Azért talán, mert nagy ügy, tekintélyes ur és cifra kálitkában lakik?

Aztán mennyivel másképp hangozhatik az az ítélet, ha Veszprém város hatósága igazat ad az interpellálóknak, a ki a város közfelfogására támaszkodva, veszedő, összeférhetetlen természetű, a köz- és magánbékét veszélyeztető embernek nevezi Reinprechtet.

És mit szóljunk ahhoz, hogy Reinprechtnek 5 millióra menő vagyona van?! Hallatlan! És egy ilyen ember perli a fehérvári püspökséget neki rongyos 7 ezer koronáért?! Miféle kapzsiság kell ehhez, mekkora éhség, mekkora telhetetlenség! A fehérvári püspök szegényeket segít a kis jövődelméből, Reinprecht pedig ki akarja huzni a nyomorultak szájából a falatot, mert az ő milliói így még szebben festenek, gyarapodnak. Nem szegényli magát?! És képes volt még ingatag alapon pert indítani, becsületes, előkelő állású papi embereket a becsülettség vádjával illetni, az az ember, a ki vagyonának nagy részét az egyháznak köszönheti.

Sokat lehet mindebből tanulni.

3873|1906. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A váli kir. járásbíró mint tkri hatóság közhírré teszi hogy a székesfehérvári egyházmegyei kegyes alapítvány pénztára végrehajlatónak Miklós István manyi végrehajtást szenvedő elleni 1151 kor. 40 fillér tőke követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a székesfehérvári kir. törvényszék, a váli kir. járásbírószék területén levő Many községben fekvő a manyi 1750 sz. betétben végrehajtást szenvedett nevén álló A. I. 1-2 zor 1310 és 1311 hrszám alatt felvett 202 □-öl nagyságu a Beltelekben fekvő 62 népsorszám házra és 508 □-öl nagyságu a beltelekben levő szántóra árverést 945 koronában ezennel megállapított kiküldési árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1907 évi január hó 9-ik napján d. e. 9 órakor Many községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési árban alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan — becsárának 10 %-át vagyis 94 kor. 50 fillért készpénzben vagy az 1881: X. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 333 sz. a. kelt S. M. rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképen értékpapirban a kiküldött

kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismerévenyt átszolgáltatni.

Kelt Válon 1906 évi október hó 28-án

A váli kir. járásbírószék mint tkri hatóság.

Mészáros Imre,
kér. albiró.

ő os. és kir. Fensége

**Herceg Liechtenstein Alajosné,
született ERZSÉBET Főhercegnő
KAMARÁ SZÁLLITÓJA.**

Tisztaság, közegészség és legkényesebbigényeket iskiegítő módon ujjonnan felszerelve áll a n. é. közönség szolgálatára:

MARSCHALL NÁNDOR

HENTES és KOLBÁSZÁRUK

ÜZLETE

Alapítva 1882 SZÉKESFEHÉRVÁR Alapítva 1882
Kossuth-utca 6.

Elárúsítás nagyban és kicsinyben.

Ajánlja kizárólag elsőrendű, saját gyártmány árúkból álló állandó nagy raktárát, mint:

Prágában elsajátított módszer szerint pácolt sonka és füstölthúások; kolozvári és debreceni szalonnák; friss húsk fiatal sertésekéből; legjobb minőségű zsir; friss szalonna és háj.

Naponta friss mindennemű
KOLBÁSZ-ÁRUK.

HIDEG FELSZELTEK
nagy vátasztékban.

Vidéki megrendelések legpontosabban
teljesítettnek.

Karácsonyi és újévi ajándékoknak

legalkalmasabb diszkönyvek, ifjusági iratok és le-
vélpapírok **jutányos áron**

kaphatók

SINGER EDE

könyv és papirkereskedésében
SZÉKESFEHÉRVÁR,
(Kossuth- és Bank-utca sarkán.)